Аялаймын сені, Қызылорда!

Ақмешіт апталығы

24 қыркүйек сенбі
№76 (1880)
2022 жыл

Газет 1994 жылдың 15 сәуірінен бастап шығады

• Қалалық қоғамдық-саяси әлеуметтік-ақпараттық тарихи-танымдық газет •

E-mail: akmeshit.kz@mail.ru

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына үндеуі

Қымбатты отандастар!

Биылғы жыл жан-жақты реформалар мен нақты өзгерістер жылына айналды.

Маусым айында өткен референдумның нәтижесінде билік тармақтары арасында тиімді тепе-теңдік орнады.

Мемлекет «күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет» қағидасын берік ұстанады. Мәжіліс пен мәслихаттар жаңа аралас жүйе бойынша жасақталады. Депутаттардың бір бөлігі партиялық тізіммен, қалғаны бір мандатты округтен сайланады. Конституциялық сот құрылып, алдағы қаңтар айынан жұмыс істей бастайды. Адам құқықтары жөніндегі уәкіл институты конституциялық мәртебеге ие болды. Биліктің бірқатар өкілеттігі қайта бөлініп, кейбір құзыреттер Президенттен Парламентке берілді. Енді өңірлердің әкімдері баламалы жолмен таңдалады.

Конституцияға жер және оның қойнауы халыққа тиесілі деген бап енгізілді. Мен осы ережені жүзеге асыру үшін «Ұлттық қор – балаларға» деген мүлде жаңа бағдарлама ұсындым.

Конституциялық реформа – мен Мемлекет басшысы болып сайланғаннан бері жүзеге асырып жатқан ауқымды саяси жаңғыру бағдарламасының ажырамас бөлігі. Осы бағдарлама аясында бейбіт жиналыстарды өткізу үшін алдын-ала ескерту тәртібі енгізілді. Саяси партияларды тіркеу рәсімі жеңілдетіліп, тіркеудің қажетті шегі төмендетілді. Сайлау алдындағы партиялық тізімді жасақтау және депутат мандаттарын бөлу кезінде әйелдер мен жастар үшін 30 пайыздық квота енгізілді. Саяси партиялардың Мәжіліске өту шегі 7-ден 5 пайызға төмендеді. Сайлау бюллетендеріне «бәріне қарсымын» деген баған қосылды. Парламенттік оппозиция институты құрылды. Қылмыстық кодекстің 130-бабы қылмыстық деп танылмайтын болды, 174-бабы ізгілендірілді. Өлім жазасы жойылды. Ауыл әкімдерін тікелей сайлау тәсілдері енгізілді. Сондай-ақ басқа да көптеген тың бастамалар жүзеге асырылды.

Жалпы, соңғы үш жылда жасалған өзгерістер мен конституциялық реформа мемлекеттік-саяси құрылымның жаңа үлгісін қалыптастырды. Сондықтан мен Жолдауымда сайлау мерзімін жария түрде және ашық айттым. Осылайша, біз басты мемлекеттік институттар – Президент, Парламент, Үкімет және мәслихаттардың бәрін біртіндеп қайта құрамыз.

Осы бастама жарияланғаннан бері бір айға жуық уақыт өтті. Бұл – барлық мәселені байыппен талқылап, жағдайды бағамдауға жеткілікті мерзім.

Халық біздің саяси жүйені өзгерту туралы жоспарымыздың мән-маңызын жақсы түсініп отыр. Сондықтан мен бүгін бұған дейін айтылған сайлаудың мерзіміне және Конституцияның талаптарына сәйкес, Қазақстан Республикасы Президентінің кезектен тыс сайлауын 2022 жылғы 20 қарашада өткізу туралы Жарлыққа қол қойдым.

Бұл науқан елдің бүкіл саяси жүйесін түбегейлі өзгертетін сайлау кезеңін бастап береді. Сол арқылы экономиканы тұрақты дамытуды, халықтың әл-ауқатын арттырып, тұрмыс сапасын жақсартуды көздейтін ұзақ мерзімді міндеттерді жүзеге асыруға мүмкіндік туады.

Мен Жолдауымда бірқатар ауқымды әлеуметтік-экономикалық шаралар қолға алынатынын жарияладым. Біз оның бәрін жақын арада жүзеге асыруымыз керек. Көп ұзамай қоғамға сайлау алдындағы тұғырнамамды ұсынамын. Онда әлеуметтік-экономикалық дамуды көздейтін жаңа бастамалар айтылады.

Қазақстан Республикасы Президентін кезектен тыс сайлауын тағайындау туралы

Қазақстан Республикасы Конституциясының 41-бабының 3-1-тармағына сәйкес ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:

1. Қазақстан Республикасы Президентінің кезектен тыс сайлауы 2022 жылдың 20 қарашасына тағайындалсын.

2. Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы кезектен тыс президенттік сайлауды ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз етсін.

3. Қазақстан Республикасының Үкіметі кезектен тыс президенттік сайлауды ұйымдастырушылық, материалдық-техникалық және қаржылық қамтамасыз ету жөніндегі қажетті шараларды қабылдасын.

4. Астана, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстардың әкімдері сайлау құқығы бар азаматтардың тізімін уақытында жасауды және дұрыстығын қамтамасыз етсін, Орталық, аумақтық және учаскелік сайлау комиссияларына кезектен тыс президенттік сайлауды ұйымдастыру мен өткізу мәселелерін шешуде жан-жақты көмек көрсетсін.

5. Осы Жарлық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті
Қ.ТОҚАЕВ
Астана, Ақорда, 2022 жылғы 21 қыркүйек
№1019

Мен Мемлекет басшысы ретінде сайлау науқаны қатаң түрде заңға сәйкес өтетініне кепілдік беремін. Оны отандық және шетелдік байқаушылардың қатысуымен әділ әрі ашық өткізетін боламыз.

Барша азаматтарымызды жауапкершілігін сезініп, демократия, заң және тәртіп қағидаттарын берік ұстануға шақырамын. Еліміздің бірлігі мен тұтастығын көрсете білейік.

Халқымыздың тағдыры, Қазақстанның болашағы әрқайсымыздың қолымызда.

Біз Әділетті Қазақстанды бірге құрамыз!

САПАР

САЛАДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ СЕРПІНДІ ІСПЕН АЙҚЫНДАЛАДЫ

Еліміздің мәдениет және спорт министрі Дәурен Абаев жұмыс сапарымен Сыр еліне келді.

Министр сапар аясында облыс әкімі Нұрлыбек Нәлібаевпен кездесіп, бірлескен жұмыстарды талқылады. Аймақ басшысы өңірдегі мәдениет, спорт саласындағы ауқымды жұмыстарға тоқталып, министрлікпен бірге жүзеге асатын жобалар жайлы пікірлесті.

Министр сапары аясында бірқатар мәдени орындар мен спорттық нысандардың жұмысымен танысты. Атап айтқанда, «Мұз айдыны», «Тарлан» спорт кешенінде мәнерлеп сырғанау, грек-рим күресі, көркем гимнастика, ауыр атлетика, бокс, таэквондо секцияларының жұмысымен танысты.

2 БЕТТЕ

МӘСЕЛЕНІҢ МӘНІСІ

Әр істің артында үлкен жауапкершілік тұрады. Мәселен, қандай да бір кішкентай істі бастарда оның қалай аяқталатын ойлайсың ғой. Сол секілді мына тақырыпты қозғарда «демек сұраныс бар, сондықтан болар жалған құжаттардың жасалып жатқаны» деген ой келгені анық. Сонда осындай үлкен істің артындағы жауапкершілікті ойламайтын болғандары ма? Тәуекел, жалғандыққа барғандар жазасын алар. Ал сауатсыз білім алған балалардың не кінәсі бар? Олардың болашағына кім жауапты?

ЖАЛҒАН ДИПЛОМНЫҢ ЖЫРЫ

Елімізде университет құжатын сатып алатындар азаймай тұр

Елімізде жалған дипломмен жұмысқа тұрғандар аз емес. Қазіргі уақытта диплом жасап беретін сайттар да көбейген. Қызығушылық болды. Зерттедік.

Бүгінде талап күшейген. Жалған дипломды ұстап жалпағынан жүру жоқ. Оқу ағарту министрлігінің хабарлауына сүйенсек, диплом сатып алып сабақ беріп жүрген мұғалімдер анықталса, қомақты айыппұл салынады. Министрліктің мәліметінше, еліміздің Қылмыстық кодексінің 385-бабына сәйкес жалған құжаттарды жасағандарға 2000 айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салынады не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына немесе 600 сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмысқа тартылады. Сонымен қатар 2 жылға дейінгі мерзімге бас бостандығы шектеліп, не сол мерзімге бас бостандығынан айрылуы да мүмкін. Ал жалған құжатты пайдаланғандарға 160 айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салынады не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына немесе 160 сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартылады.

3 БЕТТЕ

КЕЛЕСІ САНДА:

Сапалай айтқан Самалтау

Фото ашық дереккөзден алынды

ҚАЛА КҮНІ ҚАРСАҢЫНДА

Әнге айналған ҚЫЗЫЛОРДА

Туған жеріне жыр арнамаған ақын жоқ шығар, сірә?! Тіпті қолына қалам ұстап, шығарма жазуға шамасы келгенде әрбір бала ең алдымен туған жер туралы жазатыны заңдылық. «Әркімнің туған жері – Мысыр шәрі» деген емес пе? Дарияның жағасындағы қаланы әнге қоспаған ақын кемде-кем. Қызылорда туралы ән-жырға сан жетпес. Дегенмен ел ішіндегі танымал әндерге тоқталғанды жөн көрдік. Сырдария мен Қызылорда егіз ұғым десек артық айтқандық емес. Сырдың жағасындағы ел Қызылорданы жырлағанда, Сырдарияны айналып өтпейтіні де сөзсіз. Сондықтан да туған жерге арналған әндердің ішінде Ә.Тәжібаевтың «Сырдария» атты өлеңінің шоқтығы биік. Бала күнімізден жадымызда жатталып қалғаннан болар, біреу тосыннан келіп «Туған жер туралы қандай өлең білесің?» десе, тіл ұшына алдымен абыз ақынның «Сырдариясы» орала кетері анық.

«Білем сені, сүйем сені,
Сырдың сұлу карт анам.
Сенсің мені әлдилеген,
Туған сенен мен балаң» – деп басталатын Әбділдә ақынның өлеңі жүректен-жүрекке жеткен, тез жатталатын елге белгілі өлеңдердің бірі. Бұл өлеңге белгілі композитор Бексұлтан Байкенжеев ән жазып, уақытында ел арасында жиі айтылса да, бүгінгі толқынға танымал ән деп айта алмаймыз. Дегенмен аға буын бұл ән шырқала қалса, көмбеден алтын қазына тауып алғандай қуанып, қосыла шырқайды десек, артық айтқандық емес.

4 БЕТТЕ

САЛАДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ СЕРПІНДІ ІСПЕН АЙҚЫНДАЛАДЫ

СЫР ЕЛІ – СПОРТТАН ТӘЖІРИБЕСІ МОЛ АЙМАҚ

Министр «Мұз айдыны» кешенінде балалармен кездесіп, спортқа деген қызығушылықтарын сұрап, мемлекет тарапынан тұрақты түрде қолдау көрсетілетінін атап өтті.

– Сыр елі – спорттан тәжірибесі мол аймақ. Елімізде ең дамыған саланың бірі – спорт екенін де жақсы білесіздер. Бұл – кешегі күннен келешекке жалғасын табатын үлкен сабақтастық. Сыр елінен талай спорт саңлақтары шыққан.

«Қазақстан барысы» атағын үш мәрте осы елдің палуандары жеңіп алды. «Әлем барысы» жүлдегері де Қызылордадан шыққанын мақтанышпен айта аламыз. Қамшыбек Қоңқабаев, Илья Ильин, Мақсат Исағабыловтардың артынан қаншама жастар спортқа еліктеді. Бұл – үлкен жетістік. Мұның барлығы спортқа оң көзқарастың болғанының нәтижесі, – деді министр.

«Мұз айдыны» спорт кешенінде спорттың бірнеше түріне дайындық жүргізіледі. Оның ішінде волейбол, баскетболға арналған командалық ойын залдары бар. Оған қоса жекпе-жек үшін оқу-жаттығу залы қызмет көрсетеді және спорттық билерге арналған хореографиялық сынып қарастырылған. Қазіргі таңда нысанда 615 адам 7 спорт түрінен жаттығып жүр.

«Тарлан» спорт кешені 2016 жылы пайдалануға берілген. Мұнда бір мезетте 120 жасөспірім шеберлігін шыңдай алады. Спорт кешенінде бокс, күрес, таэквондо, ауыр атлетика және жаттығу залдары, демалыс бөлмелері, медициналық кабинет, асхана бар. Мұнда 100 бапкер қызмет атқарады. Олар 350-ден астам шәкіртке тәлім береді. Бүгінге дейін спорт кешені қабырғасында 20 спорт шебері, 78 спорт шеберлігіне үміткер шыққан. Спорт кешені алаңында министр мен облыс әкімі жас спортшылармен кездесіп, олардың спортқа деген ынта-жігерін арттыру бағытындағы шаралар туралы пікірлесті.

Облыс әкімі балалар жылы аясында өңірде демеушілер көмегімен 80 ойын алаңын салу басталғанын жеткізді. Сондай-ақ оқушылар үйі де бой көтеретінін тілге тиек етті.

Министр ұлттық спортты, оның ішінде ат спорты мен туризмін заманға сай жаңғырту мақсатында «Ұлы дала жорығы» атты жаңа жоба жарыққа шыққанын атап өтті.

Бұл орайда 1200 шақырымдық марафон-бәйгеге белсенділік танытып, жанкүйер болуға шақырды. Марафон елордадан басталып, Ақмола, Қарағанды, Ұлытау, Қызылорда және Түркістан облыстарын қамтитынын жеткізді.

ТАРИХИ ЖӘДІГЕР – ТАРИХ ТҰНЫҒЫ

Министр сапары содан соң облыстық тарихи-өлкетану музейінде жалғасты. Онда өңір тарихының өткені мен бүгінінен сыр шертетін тарихи жәдігерлерді тамашалап, «Құрмет кітабына» қолтаңбасын қалдырды.

Музей ғимараты 1953 жылы салынған. Мұнда көненің көзіндей қастерлі ұлттық құндылықтарға арналған 11 көрме залы бар. Музейде аймақ тарихы көне дәуірден бастап күні бүгінге дейін көрсетілген. Мұнда 62 мыңнан аса жәдігер сақтаулы тұр.

Министр әрбір жәдігерге мұқият қарап, өлке тарихымен байланысы жөнінде сұрап білді. Музейдің «Өлкенің өсімдіктері мен жануарлар дүниесі», «Қасиетті Қазақстан және археология», «Сыр өңірінің әлеуметтік-экономикалық дамуы (XV-XX ғғ.)», «Қызылорда облысы екінші дүниежүзілік соғыс жылдарында», «Ауыл шаруашылығы», «Өлкеде Кеңес өкіметінің орнауы» залдарымен, «Әзірет Сұлтан» мемлекеттік тарихи-мәдени музей қорығының «Киелі Түркістан» жылжымалы көрмесімен кеңінен танысты.

ГАЗЕТ-ЖУРНАЛ ҰЛТПЕН БІРГЕ УАҚЫТ КӨШІНЕН ҚАЛМАЙДЫ

Министрдің кезекті кездесуі Ә.Тәжібаев атындағы облыстық әмбебап ғылыми кітапханасында өтті. Онда облыс тұрғындары және сала мамандарымен еркін форматта жүздесіп, мәдениет, өнер, спорт салаларының өзекті мәселелері жөнінде айтылып, шешу жолдары айқындалды. Айта кетейік, бұл шараға Мәжіліс депутаты Жанарбек Әшімжанов та қатысты.

Кездесуде министр Дәурен Абаев қоғам қайраткері Сәпен Аңсатов, Оңталап Нұрмаханов, Жүзбай Таңырақбаевтың Сыр өңірінің мәдени, әдеби салаларға қатысты қойған сауалдарына жауап берді.

– Қоғамда газет-журналдарға қатысты түрлі пікір айтылуда. Бұған көзқарасыңыз қандай? – деген Жүзбай Таңырықбаевтың сауалына министр былайша жауап берді.

– Газет пен журнал ұлтпен бірге уақыт көшінен қалмайды. Әлеуметтік желі бүгін бар, ертең жоқ дүние. Онда жазған постты өшіруге болады. Ал сиямен жазғаныңды балталап та өшіре алмайсың. Бұл – ақиқат. Сондықтан газеттің, кітаптың бәсі қашан да биік тұрады. Сол бигінен түсірмейтін біз бен сіз, – деді.

Содан соң жеке кездесу өткізіп, тұрғындардың ұсыныс тілектерін тыңдады.

– Сыр елі – өнердің ақ боз үйін тіккен аяулы мекен. Бұл өңірдің өкілдері өнерде де, спортта да қай қияға салсаң да қырандай биікке самғайды. Сонымен бағасы артық. Сіздермен кездесу үлкен қуат береді. Барлық тақырыптағы қойылған сауалдарды арнайы жазып отырмын. Ертең елордаға барғанда арнайы жұмыс тобымен ақылдасып, шешілу жолдарын қарастырамын. Бір айта кетерлігі, бір мәселе төңірегінде бірнеше министрлік бірлесіп жұмыс атқарады. Соның барлығын назарға ұстап, ұлттық өнер мен спорттың дамуы төңірегінде қызмет етеміз. Әрбір сауалдың артында үлкен жұмыс тұрады, жауапкершілік болады, – деді Мәдениет және спорт министрі.

ТОПЫРАҒЫ КИЕЛІ – ҚЫЗЫЛОРДА

Мәдениет және спорт министрінің қызметтік сапары күллі Түркі әлемінің теңдессіз абызы Қорқыт ата мемориалды кешенінде жалғасты. Қасиетті өңірде мемориалды кешеннің тыныс тіршілігімен танысып, баба рухына тағзым етті.

Содан соң Байқоңыр ғарыш айлағына аялдап, «Донская» әэроғарыштық бақылау станциясында ТПК «Союз МС 22» зымыранының ұшырылуын бақылады.

– Топырағы киелі – Қызылорда өлкесі аңызға бай атырап. Бұл аймақты әлі де жандандыра түсуіміз керек. «Сыр – Алаштың анасы» деген тағылымды сөздің тамыры тереңде деп есептеймін. Қасиетті Қорқыт бабаның рухымен тыныстаған, небір арқалы ақындар мен жыршыларды дүниеге әкелген киелі өңір өркендей берсін, – деді министр өз сөзінде.

Министрмен бірге облыс әкімі Нұрлыбек Нәлібаев, оның орынбасары Нұрымбет Сақтағанов, облыстық мәдениет және спорт басқармасының басшысы Руслан Рүстемов болды.

Тұрар БЕКМЫРЗАЕВ

Басы 1-бетте

Қалалық мәслихат депутаттары жергілікті полиция бөлімшелерінің материалдық-техникалық жағдайымен танысу мақсатында учаскелік полиция пункттерін аралады. Халық қалаулылары алдымен М.Мәметова атындағы педагогикалық колледж жатақханасына орналасқан №2 учаскелік полиция пунктіне барды.

ХАЛІҢ ҚАЛАЙ, ТӘРТІП САҚШЫСЫ?

Ішкі істер министрлігінің талабына сәйкес бір қызметкерге 7,5 шаршы метр орын қаралу керек болса, мұнда 4 қызметкер 10 шаршы метр боларлық бір бөлмеде жұмыс істеуде. Мәселенің мән жайын терең зерделеген депутаттар кездесу барысында бөлімше пункті заманауи талапқа сай емес екенін айтты. Сонымен қатар полиция қызметкерлеріне берілген арнайы автокөлік те ескі екені ескеріліп, пайдалану мерзімі біткенін жеткізілді.

– Бұл аймақта 38 азамат профилактикалық есепте тұрады. Халықтың қауіпсіздігі біз үшін басты міндет саналады. Тұрғындар тыныштығын күзетуде әріптестерім қырағылық танытуда. Тәртіп – басты мақсат. Сондықтан ел қауіпсіздігі үшін еңбек етудеміз. №2 пунктте халық саны 16450 адамды құрайды. Оның ішінде 52 көпқабатты үй, 9 білім беру мекемесі, 5 ірі сауда орындары мен 107 кәсіпкерлік нысан жұмыс істеуде. Полиция қызметкерлері екі ауысым негізінде қызмет атқаруда. Біздегі түйткілді мәселелерді терең зерделеген халық қалаулылары мемлекет тарапынан қолдау көрсетіліп, полиция пунктіне қажетті құрал-жабдықтармен толыққанды қамтамасыз етілетінін айтты. Бұл біздің жұмысымызға берілген оң баға, үлкен қолдау деп түсінеміз, – дейді қалалық полиция басқармасының басшысы Әділбек Жаназаров.

Халық қалаулыларының кезекті кездесуі «Ақсай» полиция бөлімі ғимаратында жалғасты. Бұл нысан 1987 жылы салынып, 1993 жылы ішкі істер органына пайдалануға берілген. Мұнда азаматтарды қабылдау бөлмесі қаралмаған, мәжіліс залы жабдықталмаған. Ғимарат күрделі жөндеу жүргізуді және материалдық құралдармен қамтамасыз етуді қажет етеді. Түйткілді мәселелердің түйінін тарқатуда халық қалаулылары тиісті қолдау болатынын жеткізіп, мәселелер ретімен шешімін табатынын айтты.

– Бірінші кезекте қоғам тыныштығы сақталуы керек. Бейбіт тұрғындар өз Отанында алаңсыз күн кешуі үшін тәртіп сақшылары қызмет етуде. Ал жұмыстың жүйелі жүргізілуі үшін жауапкершілік болуы маңызды. Ол үшін жұмыс жағдайы жасалуы керек. Міне, осы мақсатта депутаттар полиция бөлімшелерін аралап, ішкі сыртқы жағдайымен түгел танысып шықты. Сессия барысында қажетті шараларды қарап, хаттама негізінде шешім шығарамыз. Бұл депуттық сағаттың бір көрінісі ғана. Осы мақсаттағы жұмыстар әр сала бойынша тұрақты өткізіліп тұрады. «Ақсай» полиция бөлімінде 8 айда 400 қылмыстық оқиға тіркелгені айтылды. Бұл – үлкен мәселе. Аталған бөлімнің қызмет көрсету аумағы да көлемді екендігін білеміз. Белкөл кенті, Талсуат, Қызылөзек, Қарауылтөбе, Қосшыңырау ауылдық округтерімен қаладағы Әл-Фараби, Шанхай, Гагарин, Титов, КБИ, Коммунизм, Комсомол шағын аудандары бекітілген. Белгіленген кестеге сәйкес арнайы жұмыс тобы жасақталғаны айтылды. Олар ұсақ құқық бұзушылықтың алдын алып, қылмыстық оқиғаларды болдырмау мақсатында күндіз-түні жұмыс істеуде. Ендеше оларға тиісті қолдау көрсетілуі тиіс, – дейді қалалық мәслихат хатшысы Ибадулла Құттықожев өз сөзінде.

«Ақсай» полиция бөлімінде 8 айда 400 қылмыстық оқиға тіркелгені айтылды. Бұл – үлкен мәселе. Аталған бөлімнің қызмет көрсету аумағы да көлемді екендігін білеміз. Белкөл кенті, Талсуат, Қызылөзек, Қарауылтөбе, Қосшыңырау ауылдық округтерімен қаладағы Әл-Фараби, Шанхай, Гагарин, Титов, КБИ, Коммунизм, Комсомол шағын аудандары бекітілген. Белгіленген кестеге сәйкес арнайы жұмыс тобы жасақталғаны айтылды. Олар ұсақ құқық бұзушылықтың алдын алып, қылмыстық оқиғаларды болдырмау мақсатында күндіз-түні жұмыс істеуде. Ендеше, оларға тиісті қолдау көрсетілуі тиіс.

Баспасөз турынан соң қалалық мәслихаттың мәжіліс залында арнайы жиын өткізіліп, оған қалалық мәслихат депутаттары, бөлім басшылары қатысты. Жиында түрлі мәселелер талқыланып, сессия отырысында шешім қабылдайтыны айтылды.

Тұрар ШАЙДУЛЛАҰЛЫ

1225200 теңгелік грант: кімге беріледі, қанша адам алды?

Қала әкімдігі жанындағы баспасөз алаңында қалалық жұмыспен қамту орталығының директоры Жақсылық Төлегенов мемлекеттік грант беру барысын баяндады. Брифингте кәсіпкерлікті қолдау мақсатында 400 АЕК көлемінде берілетін мемлекеттік грант Қызылорда қаласы бойынша 2022 жылы 814 азаматқа қарастырылғаны айтылды.

– 2022 жылы Қызылорда қаласы бойынша 814 азаматқа мемлекеттік грант беру қарастырылған. IV лекте қазіргі таңда 539 адамнан өтінім қабылданды. Оның ішінде 269 адамға грант беру жоспарланған. Өтінім берушілердің саны артуына байланысты бүгінде IV лек бойынша өтінім қабылдау аяқталды, – деді бөлім басшысы Жақсылық Төлегенов.

Осы аптада тұрғындар арасында грант беру мәселесінде қиындықтар туындағаны сөз болды. Нақтырақ айтқанда, business.enbek.kz порталы жұмыс істемегендігі айтылды. Сала басшысы бұл мәселе Қазақстанның барлық аймағында орын алғанын айтып, мұның себебін өтінім берушілер санының көп болуына байланысты техникалық ақау орнады деп түсіндірді.

– business.enbek.kz порталы республикалық деңгейдегі сайт және қандай да бір алдын алу және ақауды болдырмау сынды әрекеттерді жасау мүмкіндігі қарастырылмаған, – деді облыстық жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасының бөлім басшысы Нұржан Өмірзақов.

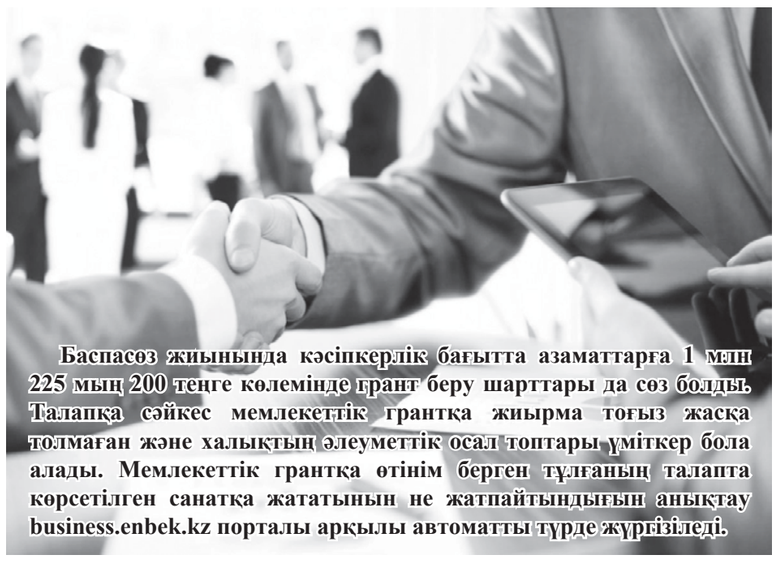

Баспасөз жиынында кәсіпкерлік бағытта азаматтарға 1 млн 225 мың 200 теңге көлемінде грант беру шарттары да сөз болды. Талапқа сәйкес мемлекеттік грантқа жиырма тоғыз жасқа толмаған және халықтың әлеуметтік осал топтары үміткер бола алады. Мемлекеттік грантқа өтінім берген тұлғаның талапта көрсетілген санатқа жататынын не жатпайтындығын анықтау business.enbek.kz порталы арқылы автоматты түрде жүргізіледі.

Баспасөз жиынында кәсіпкерлік бағытта азаматтарға 1 млн 225 мың 200 теңге көлемінде грант беру шарттары да сөз болды. Талапқа сәйкес мемлекеттік грантқа жиырма тоғыз жасқа толмаған және халықтың әлеуметтік осал топтары үміткер бола алады. Мемлекеттік грантқа өтінім берген тұлғаның талапта көрсетілген санатқа жататынын не жаратпайтындығын анықтау business.enbek.kz порталы арқылы автоматты түрде жүргізіледі.

Грант алушылар мемлекеттен берілетін қаржылай қолдаудың сұрауы бар екенін де назардан шығармауы тиіс. Оң қорытынды алған азаматтар туралы ақпарат жергілікті мемлекеттік кірістер органдарына беріледі. Грант алушыларға 1 жыл көлемінде салықтық төлемге, жұмыспен қамтыған азаматқа жалақы төлеуіне мониторингтік жұмыстар жүргізіледі. Жұмыспен қамту орталықтары да грант алушылармен кездесіп, жұмыс барысын бақылап отырады. Ал жоба жеңіске жетіп, жұмыс істемесе ол азамат қаржыны мемлекетке қайтаруға міндетті. Яғни мемлекеттік грант қаржысын жобадан тыс мақсатта қолдануға болмайды. Мысалы, өткен жылы облыста 100-ден аса азамат грант қаржысын мемлекетке қайтарған.

Ескере кететін жайт, қалалық жұмыспен қамту қызметкерлерінің атын жамылып «Грант алып беремін» деп тұрғындарды алдаған «А» есімді алаяқ та бар. Бірнеше азаматтың арызына сәйкес құзырлы органдарға хабарлама беріліп, халықты алдаған азаматшаның ісі сотта қаралуда. Сондықтан алаяқтардың құрбаны болмау да маңызды екенін естен шығармау керек.

А.БІРКЕНОВ

Мақаланы жазып жатқанда, әлеуметтік желіде мынадай ақпарат тарап жатқанын көзім шалды. Шығыс Қазақстан облысында Риддер қаласының прокуратурасы жалған диплом берудің үш фактісін анықтаған. Дерекке сүйенсек, «Водоконал» ШЖҚ МКК директор қызметіне, «Риддер қаласының мәдениет сарайы» МҚКК бас есепші қызметіне, «Риддер қаласының ішкі саясат бөлімі» ММ статист қызметіне жұмысқа қабылдау туралы өтініш ұсынған кезде білімі туралы жалған құжаттар берілген. Демек, сұраныс бар. Жалған дипломның жыры сондықтан бітпей тұр. Ал ар алдындағы жауапкершілікті жалғандыққа баратын адамның ұятына қалдырдық.

Әлеуметтік желі арқылы түпнұсқадан ажырата алмайтын диплом жасап береміз деген түрлі сайттардың жарнамасы толып тұр. Бағасын білмек болып, хабарластық. «Тарих және дінтану», «экономика», «филология-қазақ тілі» мамандығы бойынша жалған дипломды 250 мыңға сатып алуға болады екен. Ал қаржы, есеп және аудит мамандықтары бойынша диплом бағасы 230 мыңнан басталады, әрине, бағасы қалтаға қонымды әрі уақыт жағын үнемдейді. Көп адам осы екі тиімді тұсын пайдаланып осындай әрекетке баратын секілді. Мұны тексеріп, анықталғанның өзінде жазасы да тым ауыр емес. Бүгінде ауырдың үстімен, жеңілдің астымен жүріп үйренгендерге бұл мықты әдіс болып тұр. Мұны тоқтататын бір ғана жол бар, ол – тексерісті күшейтіп, жазаны қатайту. Сонымен қатар әр маманды жұмысқа алғанда сынақтан өткізіп, білім деңгейі мен тәжірибесін көрген де маңызды секілді.

ЖАЛҒАН ДИПЛОМНЫҢ ЖЫРЫ

Елімізде университет құжатын сатып алатындар азаймай тұр

Қызылордада 12 жалған диплом анықталған

Әлеуметтік желілерден байқаған деректерде еліміздегі әр өңірден анықталған жалған дипломдар жайында айтылды. Ал біздің аймақтағы ахуал қандай? Бұл жөнінде мәлімет алу үшін облыстық прокуратураға хат жолдаған болатынбыз. Хаттың жауабы үмітті ақтамады. Біздің облыста да өтірік дипломды ұстап алып, сол арқылы еңбек етіп жүргендер бар екен.

– Статистикалық мәліметтерге сәйкес биыл Қызылорда қаласының аумағында жалған диплом әрекетінің 12 дерегі тіркелген. Өткен жыл 14 дерек орын алып, салыстырғанда жалған диплом әрекеттері бойынша қылмыстық іс саны 14%-ға төмендеген. Бүгінгі күні құзырлы органдар 7 қылмыстық іс бойынша тергеп-тексеру жүргізуде, қалған 5 іс бойынша жалған диплом жасаған күдіктінің анықталмауына байланысты ҚПК-нің 45-бабы 7-бөлігі 1-тармағына сәйкес мерзімін ұзу туралы шешім қабылданған. Қазіргі таңда аталған санаттағы қылмыстық істер бойынша күдікті ретінде танылғандар жоқ. Тергеп-тексеру барысы көрсеткендей, жалған дипломды пайдалану немесе жасаудың басым бөлігі мұғалімдер, кітапхана қызметкерлері, дәрігерлер болып табылады. Аталған азаматтар жалған дипломды пайдалану заңға қайшы екендігін сезіне тұрып, заң бұзушылықтарға жол беруде. Ал сот тәжірибесі бойынша мұндай тұлғаларға бас бостандығын шектеу немесе айыппұл жазасы тағайындалады, – деді облыс прокуроры Нұрлан Бижанов.

Заңсыздықты қалай тоқтатамыз?

Жалған диплом тақырыбы бүгін пайда болған жоқ. Бұл мәселенің қоғамда ушыққаны соншалық, оны жасайтын сайттар көбейген. Ал алдын-алу шаралары дұрыс қолға алынбаған. Осы орайда мұндай келеңсіз оқиғалар жоғары оқу орнының абыройына нұқсан келтірері анық. Әртүрлі сайттың жасаған дипломымен мамандар жұмыс істейді, ал оны университеттер білмейді. Бұл тұрғыда аймақтағы жоғары оқу орындары талапты күшейту қажет. Сонда ғана олардың университетін бітіріп шыққан жалған студенттер көбеймейді. Байқап отырған боларсыздар, қазіргі уақытта жоғары білімді азамат атану үшін университет жағалаудың, көз майын тауысып кітап оқып, сынақ тапсырудың еш қажеті жоқ сияқты. Себебі, қалтаңда қомақты қаржың болса құжат үйіңізге өзі-ақ келеді. Бәрі оп-оңай екен. Алайда заңсыз. Осы заңсыздықты қалай тоқтатамыз? Жауап іздеп көрдік.

Басы 1-бетте

Дина Жарылғапова, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университетінің оқу үдерісін ұйымдастыру және диспетчерлік қызмет бөлімінің басшысы:

«Жалған диплом – адамның өз-өзіне жасаған қастандығы»

– «Қазақстанда жалған дипломмен жұмысқа тұрып жүр» – деген ақпараттарды әлеуметтік желілерде естіп жүрміз. Біреулер көз майын тауысып, төрт-бес жылды оқуға арнап маман атанса, енді бірі интернет сайттардан құжатты сатып алып, дап-дайын жоғары білімді маман бола ма? Бұл – қате пікір. Мүмкін қоғамда бар шығар. Бірақ бұл тек университетке жасалған қастандық қана емес, адамның өзіне-өзі жасаған қастандығы дер едім. Мұндай ақпаратты естігенде адам әртүрлі ойда болады. Себебі қоғамдағы адамдардың барлығы бірдей емес. Университеттің одан беделі түсіп кетпейді. Өтіріктің арты бір-ақ тұтам дегендей, бәрібір күндердің күнінде ол өтірік ашылады. Қатаң үлгідегі құжаттарды жалған түрде жасау заңмен қудаланатынын түсіндіру керек. 2021 жылға дейін Министрлік тарапынан бірдей үлгідегі диплом бланкілері келетін еді. Қазіргі уақытта ҚР Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім департаментінің «жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының өзіндік үлгідегі құжаттарды беруін ұйымдастыру» жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды негізге ала отырып, жоғары оқу орындары білім алушыларға өзіндік үлгідегі диплом табыстайды.

Қорқыт ата атындағы Қызылорда университетінде 2021 жылдан бастап өзіндік үлгідегі дипломдар беріліп келеді. Биыл алғаш рет өзіндік үлгідегі докторлық дипломдар табысталды. Біздің университетте докторантураны тәмамдап, диссертацияны сәтті қорғаған 3 білім алушыға «PhD докторы» ғылыми атағы берілді. Бұл әрине біз үшін зор мәртебе саналады.

2021-2022 оқу жылында университетті 2158 түлек бітірді. Оның ішінде бакалавриат – 1830, магистратура -316, докторантура – 12.

Өзіндік үлгідегі құжаттардың (дипломдардың) нөмірлерін генерациялау веб-ресурста орналасқан арнайы сервистің https://dv.iac.kz/ «ЖОО дипломдарының нөмірлерін генерациялау» бөлімінде Қазақстан Республикасының жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары үшін өзіндік үлгідегі білім туралы құжаттардың нөмірлерін генерациялау жөніндегі нұсқаулық негізінде жүзеге асырылды. Білім туралы өзіндік үлгідегі құжаттарда институционалдық аккредиттеу бойынша аккредиттеу агенттігінің логотипі орналастырылды. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі білім туралы өзіндік үлгідегі құжаттың әрбір түрі үшін серия мен реттік нөмірлеуді белгіледі. Әр бітірушінің сәйкестендіру нөмірін белгілеу мақсатында QR – код берілді. Сондықтан жалған диплом болуы мүмкін емес. Барлығы автоматтандырылған жүйеде ондай бассыздыққа жол жоқ.

Өзіндік үлгідегі диплом беру – жоғары оқу орындарының дербестігін кеңейту бойынша таңдалған жол. Бұл жоба Ғылым және жоғары білім тарапынан қатаң қадағаланып, сәйкестендіру нөмірі берілді, ол ҰБДҚ (НОБД) базасында сақталады. Осы жолмен әр жоғары оқу орны рейтингте өз орнын көрсетуге талпынып, алға қарай өрлеп, бәсекелестікке төтеп бере алатын болады деп сенеміз.

Бүгінде жұмыс берушілерге жай ғана дипломы бар кадрлар емес, заман ағымына ілесе алатын және сапалы білім алған жоғары деңгейлі мамандар қажет. Біздің оқу орны осы талапқа сәйкес мамандарды даярлауда.

Аида Смаилова, «Болашақ» университетінің тәрбие ісі жөніндегі проректоры:

«Пайданы емес, арды ойла»

– Бүгінгі күнге дейін университетке түрлі мекемелер мен кәсіпорындардан өздерінде жұмыс жасап жүрген қызметкерлерінің оқыған-оқымағандығын анықтап беруді сұраған хаттар келіп түсуде. Әрине, университеттің түлегі екендерін растап жауап берудеміз. Дегенмен осындай мазмұндағы хаттардың әлі де келуіне қарағанда, тек жоғары оқу орны ғана өз білім алушылары туралы нақты мәліметті ұсына алады.

Білім және ғылым министрлігі тарапынан бірдей үлгідегі диплом бланкілері 2021 жылға дейін беріліп келді. Қазіргі уақытта жоғары оқу орындары білім алушыларға өзіндік үлгідегі диплом табыстайды.

2012 жылдан бері «Ұлттық білім беру деректер қоры» ақпараттық жүйесі іске қосылған болатын. Ал 2022 жылдың сәуірінен бастап жаңа нұсқасы іске қосылып, 24/7 онлайн режимінде жұмыс істейді. ҰБДҚ бастапқы дереккөздерден, яғни білім беру ұйымдарынан автоматты режимде ведомстволық статистиканы жинақтап, білім алушыларды толық есепке алуды қамтамасыз етеді және қайталануды болдырмау жолымен респонденттердің дұрыс емес ақпаратын анықтайды. Осыдан-ақ біздің де жалған диплом жасаушыларға қарсы екеніміз айдан-анық. Біздің оқу орнында студенттерге сапалы білім беру үшін барлық жағдай жасалған.

Жұмыс беруші маманды жұмысқа қабылдамас бұрын құзырлы органдар арқылы нақты мәліметті алуға аса мән берсе, жұмысқа қабылданатын азамат туралы, яғни оның білімі туралы толық ақпаратты осы жүйе арқылы жинақтай алады.

Жалған диплом жасау фактісін анықтау, онымен жұмысқа орналасу мәселесімен прокуратура бірнеше жылдан бері айналысқанымен, алаяқтардың теріс пиғылдары тыйылар емес. «Сұраныс» бар жерде «ұсыныс» та болып тұр. Бұған дәлел – ғаламторда орналасқан сайттар бойынша «тапсырыс» қабылдап, санаулы күндері қалауыңызша «дайын тауарды» жеткізуді ұсынатындар. Жалпы жалған диплом жасаумен айналысып жатқандар терең зерттеуді қажет етеді. Өйткені еліміздегі әрбір оқу орнының атын жамылған жалған мамандар жұмыс істеп жүр. Осы жайтқа тосқауыл қоятын уақыт келді. Бұл – үлкен проблема. Осыған бей-жай қарамай алдын алу маңызды.

XXI ғасырда өркениеті дамыған елдермен тереземіз тең болып, кемел болашаққа ұмтыламыз десек, кез келген жасанды қылықтар мен жалған құжаттардан аулақ болғанымыз жөн. Жасанды диплом жасаушылар мен қолданушылар пайданы емес арды ойлағаны жөн. Ертең білімсіз, тәжірибесіз ұрпақтың өсіп-жетілмеуіне кім кепіл?

P.S. Қазіргі уақытта ашық қоғамға бетбұрыс жасап отырмыз. «Жаңа Қазақстанды» бетке алған бүгінгі буын алдағы уақытта барлығы ашық түрде айтылады деп сенеді. Себебі ашықтық пен жариялылық ертеңгі ұрпақ үшін де қажет. Сондықтан да ең бірінші осы уақыттан бастап жемқорлықтың, заң бұзушылықтың алдын-алуға жұмыс жасағанымыз абзал. Бүгінде балаға жаны ашымастардың жолы болып тұр. Сол үшін де ертең «Баламды кім оқытты?» деп ойланбас үшін өзіміз әрекет жасауға тиістіміз. Елдің ертеңі болар ұрпақтарды жалған құжатпен білім беріп, білімсіз ұрпақтардың көбеюіне жол бермеу керек. Қазіргі уақытта осындай қауіпті істерден өзімізді аулақ ұстау қажеттігін ұғыну да керек.

Біреулер көз майын тауысып, 4-5 жыл оқып, еңбек етіп жүр. Екіншісі санаулы күннің ішінде диплом сатып алып, жалғанды жалпағынан басып, өтірік құжатпен нанын жеп жүр. Міне, әділетсіздік. Жаңа Қазақстан жасаймыз, өзгереміз десек, ең алдымен жалғандықты, жемқорлықты жою керек. Мәселенің мәнісі осында жатыр.

Асыл сөзді іздесең, Абайды оқы, ерінбе!

Қалалық білім бөлімінің және қалалық кәсіподақ комитетінің ұйымдастыруымен И.В.Панфилов атындағы №5 мектеп-лицейде М.Әуезовтің 125 жылдығына орай мұғалімдер арасында сайыс өтті.

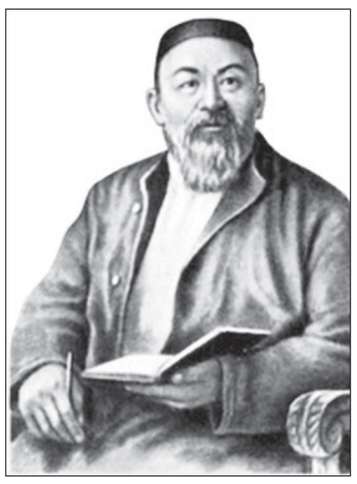

Әлемнің Әуезові атанған Мұхтар Омарханұлы тұлғалардың биік шоғырынан берік орын алған жазушы. Дарынды суреткер, жазушы М.Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясы халық талантының жарқын көрінісі, нағыз ұлттық құбылыс. Шарада қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері «Абай жолы» роман-эпопеясының желісі бойынша «Асыл сөзді іздесең, Абайды оқы, ерінбе!» тақырыбында сайысқа түсті.

Сайысқа қатысушы мектептердің барлық мұғалімдері «Абай жолы» роман-эпопеясын мазмұн жағынан тереңінен талдап, жан-жақты аша білді.

«Абай жолы» бүкіл тарихи романшылар алдында тұрған идеялық-көркемдік міндетін шешуде де көрнекті қызмет атқарды. Абай және оның заманын бейнелеу арқылы жазушы қазақ тарихын белгілі бір кезеңіндегі іргелішіл және кертатпа күштердің ара жігін сипаттап, оқиғалар мен қаһармандарды талғап, екшеуде асқан шеберлік көрсетті. Барлық суреттелген құбылыстардың орны мен мәні тарихи принціп тұрғысынан беріліп отыруы шығарманың тәрбиелік бағасын арттырды. Халықтың азаттыққа, бақытқа деген арманы мен күрестерін алғы кезекке шығарып көрсету, бұрынғы мен бүгінгінің жанды жалғастығын сездіру мәселесінде де «Абай жолы» бүкіл әдебиетке жақсы жаңалықтар қосты. Мұхтар Әуезовтің бұл туындысы әрбір қазақ жүрегінің түбінде қалары анық. Жазушының көркем туындысы айрықша әсерлі, терең сөз құдыреті арқылы қазақ жүрегіне жол тартқаны анық. Мұғалімдер зерттеуі де осыған арналды.

Барлық қазақ тілі мұғалімдері жоғары белсенділікпен қатысты. Сайыс қорытындысында «Артық білім кітапта» аталымымен И. В. Панфилов атындағы №5 мектеп-лицей марапатталды. Ал «Сөз мәйегі – ой жауһары» аталымы Қ.Мұхаметжанов атындағы №1мектеп-гимназияға, «Абай әлемі – қазақ әлемі» аталымы

Сайыс үш кезең бойынша өткізілді. Мұндағы мақсат, мұғалімдердің әдеби кітап оқуға деген құштарлығын ояту, «Абай жолы» роман-эпопеясының мазмұнын меңгеру арқылы бүгінгі өмірмен салыстыра отырып, тәрбиелік тұсын бойға сіңіру және әдеби тілде сөйлеу мәнерін қалыптастыру негізінде ұйымдастырылды.

А.Байтұрсынов атындағы №211орта мектепке тиесілі болды.

Сонымен қатар III орынды М.Толыбаев атындағы IT мектеп-лицей, ал II орынды Ж.Қизатов атындағы мектеп лицей иеленсе, I орынға Т.Жүргенов атындағы мектеп-лицейдің ұстаздары лайық деп танылды.

ҰЛАҒАТТЫ ҰСТАЗҒА ҚҰРМЕТ

Иә, ұстаз аты биік әрі мәңгілік. Ұстаз берген тәрбие әрбір жанның өміріне жол сілтер шамшырақ секілді. Ғалым да, ел қорғаған батыр да, тілінен бал тамған ақын да, тегеуріні темір балқытқан жұмысшы да бәрі-бәрі ұстаздан білім, тәлім алған. Дана халқымыз «Мұғалім мамандығы – барлық мамандықтың анасы» дейді. Кішкентай бүлдіршінге білім әлеміне қанат бітіріп, ғылым әлеміне жол ашқан ұлағатты ұстаздардың ерен еңбегі зор. Бүгінгі ұлағатты ұстаз өмір жолын осы мамандыққа арнаған. Ол алтын ұя мектебін бітіріп, мұғалім болып қызмет етуден еңбек жолын бастаған. Осы үлкен міндетті ұзақ жылдар бойы абыроймен атқарған ұлағатты ұстаз Мылтықбай Байымбетов биыл мерейлі 70 жасқа толды.

Қалалық білім бөлімі мен қалалық кәсіподақ комитетінің ұйымдастыруымен Ә.Мүслімов атындағы №101 мектеп-лицейде ардагердің мерейлі жасы аясында шығармашылық кеш өтті.

Тағылымды шараға қала әкімінің орынбарасы Ақзира Қасымова, қалалық білім бөлімінің басшысы Ерлан Боданов және сала ардагерлері қатысты.

Мерекелік шарада ұстазға құрмет көрсетіп, сый-сияпат жасады. Ақзира Бақтыбайқызы ардагерге қала әкімінің құттықтауын табыстап, шапан жапты.

Мылтықбай Мұстафаұлы 1952 жылы Қостанай облысы, Жетіқара қаласында дүниеге келген. Еңбек жолын 1973-1978 жылдар аралығында Қызылорда облысының Қазалы ауданындағы №102, 104 орта мектептерінде «Тарих» пәнінің оқытушысы ретінде бастаған. 1978-1979 жылдар аралығында Қызылорда облысы Сырдария ауданы Иіркөл ауылында №101 орта мектебінде «Тарих» пәнінің мұғалімі, 1983-1995 жылдар аралығында аталған оқу орнында директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, 1995-2016 жылдары зейнет жасына дейін Қызылорда қаласына қарасты Бірқазан елді мекеніндегі №145 орта мектептің директоры болып қызмет атқарады. Осы мектепте ширек ғасыр директор қызметін адал атқарып, шығармашыл ұжым қалыптастырды. Мәселен, оқушылардың білім сапасын жоғарғы деңгейге көтерді. Ауыл тұрғындары арасында патриоттық тәрбиенің деңгейін көтерді. Соғыс ардагерлеріне арнап «Тағзым алаңының» ашылуына еңбегін сіңірді. Бірқазан ауылының бай тарихын зерттеп, кітап басып шығару жолында еңбектенді.

Ардагер ұстаздың осы жылдардағы еңбегі елеусіз қалған жоқ. Ол 2012 жылы Қорқыт ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университетінің 75 жылдық мерекелік медалімен марапатталды. Сонымен қатар білім саласының дамуына қосқан зор үлесі үшін ҚР Білім және ғылым министрлігінің құрмет грамотасымен және бірнеше рет облыс, қала әкімдерінің құрмет грамоталарымен, облыстық білім басқармасы және қалалық білім бөлімінің мақтау қағаздарымен марапатталған. 2016 жылы ұстаз-ардагерлердің ұсынысымен қалалық білім бөлімі жанындағы «Ардагер – ұстаздардың қоғамдық бірлестігінің» төрағасы болып сайланды.

Ұстазды ұлықтау шарасында Мылтықбай Мұстафаұлының өмірінен сахналық қойылым қойылды. Кеш қонақтары оның атқарған қызметтеріне тоқталып, ұстаздық жолындағы абыройлы еңбектерін бүгінгі ұрпаққа паш етті.

Бетті дайындаған
Айтолқын АЙТЖАНОВА

БІЗДІҢ ҚАЛА – КІТАП ОҚИТЫНДАР МЕКЕНІ

Әрбір кітап өзінше құпия, бөлек әлем деуге болады. Кітапты парақтай бастасаң ғасырлар қойнауынан сыр шертіп, талай оқиғамен танысасың. Ұлттық құндылықты айқындайтын нәрсе – кітап десек, атадан қалған асыл сөзді оқырманға жеткізуші орта – кітапхана.

Қала күні мерекесі қарсаңында қалалық мәдениет және тілдерді дамыту бөлімі мен қалалық орталықталықтандырылған кітапханалар жүйесінің ұйымдастыруымен «Кітап Fest» кітап фестивалі өтті. Құндылығы мол, тағылымды шараға қала әкімі Асылбек Шәменов, жергілікті ақын жазушылар мен қоғам қайраткерлері қатысты.

– Фестивальге қатысушы кітапсүйер қауымды сүйікті қаламыздың төл мерекесімен құттықтаймын. Бұл шара өз мән-мағынасымен ерекшеленеді. Себебі кітап бұл − рухани қазына, сарқылмас байлық, өмір айнасы, замана сыры, тарих шежіресі, оқу-тәрбие құралы. Мемлекет басшысы электрондық форматтың қарқынды дамып жатқанына қарамастан дәстүрлі кітапхананың ағартушылық рөлі ешқашан мәнін жоғалтпайтынын баса айтты. Сондай-ақ кітап қорын жаңалау мен толықтыруға басымдық беру керегін тапсырды. Қаламызда бұл бағытта жүйелі жұмыстар атқарып, кітапханалар желісінің қызмет аясын кеңейттік. Қазіргі кезде электронды кітапханалар тұрғындарға қолжетімді. Десе де кітаптың қоғамдағы маңызын арттыруға, рухани құндылықтарымызды дәріптеп, ұрпаққа аманаттауымыз керек. Бүгінгі кітап фестивалі көптеген әдеби шығармалармен танысуға мүмкіндік беріп отыр. Балаларға арналған кітап базарлығы өз алдына ерекше. Баршаңызды кітап оқып, пікір алмасып, рухани азық алуға шақырамыз, – деді қала әкімі.

Мәдени шарада Түркістан қаласынан «Мазмұндама» қоғамдық қоры, қаламыздағы «Кітап ал» кітап дүкені өз кітаптарын сатылымға шығарды. Сонымен қатар Ә.Тәжібаев атындағы облыстық ғылыми-әмбебап кітапханасы, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университетінің ғылыми кітапханасы, «Болашақ» университетінің, Қызылорда медициналық жоғарғы колледжінің, М.Мәметова атындағы Қызылорда педагогикалық жоғары колледжінің және қала кітапханалары көрмелерін ұйымдастырды. «Өткені сырлы, келешегі нұрлы – Қызылорда» атты кең көлемді кітап көрмесі мен жәрмеңкесі таныстырылды.

Шараға Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, театр өнерінің тарланы Хұсейн Әмір-Темір, Қазақстан Жазушылар одағы Қызылорда облыстық филиалының директоры Қаршыға Есімсейітова қатысып, кітапсүйер қауымға жүрек жарды тілегін арнады.

Мерекелік кештің басты ерекшелігі − «Буккроссинг» өзің оқысаң, өзгеге табыс ет қағидасына негізделген кітап сөресі. Жалпы буккроссинг – кітап алмасу алаңы. Бір сөзбен айтқанда, оқыған немесе қажет емес кітапты ауыстыру немесе сыйлыққа беру. Қала күні мерекесіне тарту ретінде жасалған қобыз пішіндес кітап сөресінің сызбасын сызып құрастырған қалалық жастар театрының суретшісі Жарқынбек Қосбаев пен қалалық мәдениет үйінің бас инженері Серік Кәлменов. Шарада қала әкімі Асылбек Шәменов, қалалық мәслихат хатшысы Ибадулла Құттықожаев және Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Хұсейн Әмір-Темір кітап сөресінің лентасын қиып, арнайы кітапшаға өз лебіздерін жазды.

Мерекелік шара «Мен сені жырлап өтем, Қызылордам!» атты жас ақындардың жыр кешімен жалғасты. Сонымен қатар қалалық кітапхананың белсенді оқырмандары қала әкімінің алғыс хатымен марапатталды.

– Бүгін өнер арбатында кітап жәрмеңкесі ұйымдастырылуда. Қала тұрғындары қала күні мерекесі аясында бір күн кітап әлеміне енеді. Мерекелік шара барысында оқырмандармен кездесу, зияткерлік сайыстар, көше кітап сөресінің арнайы ашылу салтанаты өткізіледі. Бұл − оқырман мәдениетін қалыптастыруға арналған игі бастама. Сондай-ақ қала тұрғындарын кітап оқуға насихаттап, осы арқылы оқыған кітабын алмасуға шақырамыз. Буккроссингке бастама ретінде сұранысқа ие 50 кітап қойылды. Оның ішінде әлем классикалары, қазақ шығармалары бар, – деді қалалық мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің басшысы Ж.Тажмаханов.

Айта кету керек, қалалық орталықтандырылған кітапханалар жүйесіне қарасты 21 кітапхана бар. Олардың 10-ы қалада болса, 8-і ауылдық округте, қалған 3-і балалар кітапханасы. Барлығы 650 мыңға жуық кітап қоры бар.

Бұл шараға әртүрлі жастағы адамдардың зор ықыласпен келгенін байқадық. «Kitap Fest» фестивалі қарапайым халыққа кітап қажет екенін көрсетті. Тіпті оқырмандар бір емес, бірнеше кітап сатып алуда. Әсіресе жастардың кітапқа деген қызығушылығы ерекше. Бұл жоба жыл сайын кеңге қанат жайса, халықтың кітап оқуға деген құлшынысы арта түсері анық. Себебі әрбір келуші мерекенің көркін қыздырған кітап әлеміне еніп, керемет әсер алды.

Ақмарал ҚАДЫРХАНҚЫЗЫ

ЖАС СУРЕТШІЛЕР БАЙҚАУЫ

Қала күні мерекесіне орай балалар арасында «Қызылорда менің көзіммен» атты қалалық жас суретшілер байқауы өтті.

Байқауды ұйымдастырудың негізгі мақсаты – жас ұрпаққа патриоттық тәрбие беру, олардың көркемдік-шығармашылық қабілеттерін дамытумен қатар, туған қаламыздың сұлулығын, көшелердің көркемдігін көрсете білу және саябақтар мен ескерткіштерімізді дәріптеу болатын. Суретшілер байқауына қаладағы 55 мектептен 5-7 сынып оқитын оқушылар қатысты.

– Оқушылардың сурет сала білуі олардың бойындағы шығармашылық еркіндік пен белсенділікті қалыптастырады. Жас суретшілер өз қиялындағы қаланы, және көрікті жерлерді қылқалам арқылы суреттейтін болады. Оқушылардың туған жерге, қалаға деген сүйіспеншілігін білдіру мақсат етілген, – деді қалалық білім бөлімінің әдіскері Нұржан Қуанышбай.

Байқауға қатысушылар қылқаламмен шеберлігін шыңдап, шығармашылық шабытқа бөленді. Тақырыпқа сай суреттер салды. Екі сағатқа жуық сурет салған балалардың жұмыстарын оқушылар үйінің мамандары бағалады. Бағалау барысында олардың ой ұшқырлықтары және бейнелеуіне баса назар аударылды.

Сайыстың қорытындысы бойынша жүлделі III орынды Ислам Сейсенбай, Жәния Сұлтанова, Інжу Ермекова, Саида Әбдірахманова, Айым Сартаева, Бибінұр Махмұд, Еңлік Еркінбек сынды оқушыларымыз иеленді. Ал II орын иегері ретінде Камидо Яхиярқызы, Инабат Жұмаханова марапатталды. Қызылорданы өзінің көзімен суреттеуде талапқа сай сурет салғаны үшін I орынға №15 мектеп-лицейдің оқушысы Медина Дәуренбекова лайық деп танылды. Оларға қала әкімдігінің арнайы дипломдары табыс етілді.

– Сурет салуға 6 жастан бастап көңіл бөлдім. Әкем сурет салғанды жақсы көреді. Сурет салуды әкемнен үйрендім десе де болады. Менің де қызығушылығым ояна бастады. Сондықтан сурет үйірмесіне қатыстым. Қала күніне орай балалар арасында суретшілер байқауы болатынын естіп, қатысуға бел будым. Сайыс талабына сай қаланың көрікті жерлерін суретке салдым. Майлы бояумен боядым. Еңбегім бағаланып, бірінші орын алғаныма қуанып тұрмын, – дейді жас суретші Медина Дәуренбекова.

Шара соңында жас суретшілер қала әкімі орынбасарының алғыс хатымен марапатталды.

Айтолқын АЙТЖАНОВА

Әнге айналған ҚЫЗЫЛОРДА

Қызылорда деген қала бар екенін бір ғана өлеңімен танытқан ақын Махмұтбай Әміреевтің «Қызылорда вальсі» атты өлеңі де аға буынға кеңінен танымал.

«Баулары жайқалған қызыл алма,
Бақтары жайқалған қызыл ол да...»

Бала күнімізде жиі айтылатын, санамызда жатталып қалған өлең жолдары. Тіпті әр баланың жүрегіне туған жеріне деген махаббатын оятқан ән бұл. Үлкендер жағы мереке-тойларда ән шырқаса, осы ән міндетті түрде айтылады. Әннің жатталып қалғанынан бөлек, алыстағы ауыл баласына дария жағасындағы бір ғажайып қаланы елестетіп, қиялына қанат бітіреді. Шынында да, бұл ән көптің аузында шырқалып жүрген кезде ауыл баласына қалаға келу бір арман еді. Сөйтсек, бұл ән сырбойылықтарды ғана емес, барша жұртты тамсантып, білмейтіндерге Қызылорда атты қаланы көруге ынтықтырып, ғашық еткен екен. Сөздің құдіретін осыдан-ақ біле беріңіз.

Бұдан жарты ғасырдан аса уақыт бұрын жазылған «Қызылорда вальсі» әнінің кейбір жолдары әлі күнге дейін ел есінде жатталып, тіпті сырбойылықтардың ескірмейтін тақырыбына, жұртшылықтың сырттан келетін қонағына «баулары жайқалған Қызылорда» дейтін өлеңде айтылған қала ғой» деп мақтанатыны әлі бар.

Дария жағасындағы желі көз аштырмайтын, аптап ыстығы шыдатпайтын қаланы сұлу сөзбен суреттеп, өзгенің «аузын ашып, көзін жұмдырған» бұл өлең уақытында Қызылорда атын аспандатты. Бұл өлең қаланы баршаға танымал еткені сияқты, осы жолдардың авторы ақын Махмұтбай Әміреев есімін елге танытты. Ақынның қаламынан одан кейін қанша жыр туса да, бүгінгі күнге дейін оның аты аталса, «Қызылорда вальсі» қоса айтылады. Талай шығармашылық кездесулерде ақынға «Қызылорда вальсі» арқылы сізді танидық деген белгілі есімдердің, аға буынның ақынға деген құрметіне тілші ретінде куә болып жүрміз.

Алайда бүгінде бұл өлең де сахнада орындала бермейді. Мүмкін, өлеңнің кейбір жолдары бүгінгі уақытқа тосын шығар. Себебі, ақын өлеңге қосқан комбинаттың ізі де жоқ. Баулары жайқалған, бақтары толған қызыл алма деген де бүгінгі қала тынысына келмейтін болар. Дегенмен Сырдың танымал әншісі Самал Байсейітова бұл әнді нақышына келтіріп орындап жүр. Әнші өлеңнің кейбір сөзін бүгінгі уақытқа бейімдеп, алмастырса керек. Сергек бір тыңдарман мұны да байқап қалыпты. «Қызылорда вальсін» тыңдап өскен буыннан болса керек. Дегенмен әнші өлеңнің кейбір жолдарын сәл өзгертіп, қайта жаңғыртқанына шын қуандық. Қалай айтсақ та, қызылордалықтардың әнұранына айналған «Қызылорда вальсі» ғой!

Белгілі ақын-композитор, әнші Елена Әбдіхалықованың «Сыр елім» деп аталатын өлеңі де елге танымал. Әнін де, сөзін де өзі жазған Елена бұл әнді өзі нақышына келтіре орындайды. Ел Елена десе, «Сыр елім» дейді. Өлеңнің танымалдығын осыдан-ақ байқай беріңіз.

«Сыр елім менің,
Жыр елім менің.
Түлеткен тұлпар
Түбегім менің» деп басталатын бұл өлең Сыр елінің қасиетті өлке екенін ұғындырған өлең. Туған жердің қасиетінен өрілген өлең Сыр елінің мәртебесін көтеріп тұр. Тыңдаған сайын тыңдай бергің келетін жып-жылы ән.

Туған жер туралы ән шырқала қалса, бүгінде жиі айтылатын әннің бірі – ақын Назгүл Бердіқожаның «Сырдария» атты өлеңі. Өлеңге ән жазған Роза Әлқожа бұл әнді көпке танымал етті. Сыр елі-жыр елі екенін тағы бір рет өлеңмен паш еткен өлең мен әннің үйлесім табуының нәтижесінде Сырдария ән болып шырқалды.

Сондай-ақ сөзін де, әнін де жазған ақын-композитор Шынберген Сүлейменовтің «Сыр елім» әні көпшілік жылы қабылдаған, тіпті халық арасында танымал әндердің бірі. Бұл ән әнші Төреғали Төрәлі, Күлән Қалымбетованың орындауында елге танымал бола түсті.

«Тамыры терең, тарихы кенен
Жыр қонған Сырдың даласы» деп шырқалатын ән Сырдың даңқын асқақтатқан әндердің қатарында.

Қызылордалықтар жатқа білетін танымал әндердің қатарында Қызылорда – туған жерім» атты ән де бар. Ақын СейтмұратЕмбергеновтің өлеңін әнмен әрлеген белгілі композитор Рамазан Тайманов болса, жерлесіміз, әнші Мәдина Сәдуақасова әннің танымал бола түсуіне үлесін қосты.

Қала күні мерекесі қарсаңында Қызылорданың даңқын шығарған танымал әндер туралы сөз қозғадық. Бір сөзбен айтқанда, жақсы ән жүректен-жүрекке жетеді, ел ішінде жатталып қалады. Жас буынды отаншылдыққа, туған жерді сүюге тәрбиелейтін жақсы ән көбейе берсін деген тілегіміз бар.

Басы 1-бетте

Гүлмира ДІЛДӘБЕКОВА

Меншік иесі: СЫР МЕДИА жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Бас директор Аманжол ОҢҒАРБАЕВ

Қызылорда қалалық «Ақмешіт апталығы» газетінің редакциясы

Бас редактор Азиз БАТЫРБЕКОВ

Телефондар:
Бас директор - 40-11-10, 70-11-36 (факс)
Бас редактор - 40-11-10 (ішкі нөмір – 1009)
Қабылдау бөлмесі - 40-11-10 (ішкі нөмір – 1023)
Бас редактордың орынбасары - 40-11-10 (ішкі нөмір – 1022)
Жауапты хатшы, бөлімдер - 40-11-10 (ішкі нөмір –1013, 1018,1021)

Газеттің негізін қалаған Әділхан БӘЙМЕН

Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігі Ақпарат комитетінде 2019 жылдың 16 сәуірінде қайта тіркелген. Тіркеу куәлігі №17657-Г.
«Ақмешіт апталығы» қалалық газеті ҚР СТ ISO 9001-2016 (ISO 9001:2015) «Сапа менеджменті жүйелері» талаптарына сәйкес KZ. 4310318.07.03.01178 нөмірімен сертификатталған.
Аптасына 2 рет, сейсенбі, сенбі күндері шығады.
Жарияланған материалдардағы пікірлер редакция көзқарасымен сәйкес келе бермейтіндігі, деректер мен мәліметтердің нақтылығына автордың, хабарландыру иесінің жауапты екендігі ескертіледі.
Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттеліп, «ASU» баспа үйі» ЖШС сенімгерлік басқаруындағы «Сыр медиа» ЖШС баспаханасында басылды. Тел: 8(7242) 40-06-68
Газеттің таралымы бойынша 70-14-08 телефонына хабарласуға болады.
Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі 4 А.

Таралымы 3737 **Тапсырыс №1594**

Мекен-жайымыз: 120008, Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, 4. Т.Жүргенов атындағы Шығармашылық үйі.

Нөмірдің кезекші редакторы Айдана СЕЙІЛ